

## Voorwoord – Het jaar van Luciana



Stichting Culturissima heeft als missie om de rijke geschiedenis van de Italiaanse aanwezigheid in Nederland te verkennen en toegankelijk te maken voor iedereen. Wie zijn de Italianen van Nederland? Hoe verging het de pioniers en hun nazaten? Wat is hun bijdrage aan de Nederlandse economie, cultuur en geschiedenis?

De stichting onthult tot nu toe onbekende historische feiten, waaronder de buitengewone bijdragen van Italianen aan het Nederlandse verzet tijdens de Tweede Wereldoorlog. Na een inspirerende podcast in 2023 over de Haarlemse verzetsheld Angelo Agosti, belichtte Stichting Culturissima in 2024 het indrukwekkende verhaal van Luciana Bokma-Rescia, de enige Italiaanse vrouw in het Nederlandse verzet, via het multimediaal project **Verborgen Verzet**.

Met passie en toewijding brengt Stichting Culturissima deze boeiende verhalen tot leven en nodigt uit om deel te nemen aan onze ontdekkingsreis door de gedeelde geschiedenis van Italië en Nederland.

Daarnaast verzorgde Daniela Tasca, projectleider van Culturissima, enkele lezingen en presentaties en was gastdocente bij Universiteit Leiden.

## Projecten

### Verborgen Verzet, Italianen in het Nederlandse verzet - 1 april tot 1 december 2024



**Verborgen Verzet. Luciana Bokma-Rescia, een Italiaanse in het Nederlands verzet, vertelt het verhaal van een bijzondere vrouw in een roerige tijd in de Nederlandse en Europese geschiedenis.**

Dit project is gerealiseerd door projectleider en onderzoekster Daniela Tasca en journaliste Noemi Prent, achterkleindochter van Luciana. Door middel van een audiodocumentaire, een publicatie (juni 2025), een pop-up expositie, een online presentatie (voorjaar 2025), twee publieksevenementen en twee gastcolleges, krijgen we inzicht in haar leven, haar keuzes en haar dilemma's, hoe zij daarmee omging en hoe zij een voorbeeld voor de huidige generatie vormt.

## 1. LANCERING

Het project werd op 25 april 2024 gelanceerd tijdens een publieksevenement bij het Noord-Hollands Archief in Haarlem met een panelgesprek en vooraankondiging van de audiodocumentaire. Luciana is daarnaast onderdeel van de permanente expositie *De vele gezichten van Vrouwen in Verzet* in het Noord-Hollands Archief.

## 2. AUDIODOCUMENTAIRE *Luciana, huisvrouw in het verzet* – 1 mei 2024

*In het huis van Noémi's oma hangt een mysterieus portret van haar Italiaanse overgrootmoeder Luciana. Binnen de familie wordt Luciana herinnerd als knorrige, kettingrokende huisvrouw. Als Noémi per toeval de Italiaanse journaliste Daniela ontmoet, komt dit beeld op losse schroeven te staan. Daniela beweert dat haar overgrootmoeder een communistische verzetsheldin is. Samen besluiten ze het verborgen verzetsverhaal van Luciana te doorgronden en de vrouw achter het portret te begrijpen. De ontdekkingen leiden tot erkenning voor Luciana als verzetsvrouw. Maar ziet haar eigen familie haar nu ook in een ander daglicht?*

De audiodocumentaire is te **beluisteren bij [DOCS](#)**.

## 3. FINISSAGE

Een tweede publieksevenement werd op 14 november georganiseerd bij het Istituto Italiano di Cultura. Deskundigen en nazaten van Luciana gingen in gesprek met het publiek en reflecteerden op Luciana's verzetsverhaal.



Hoe kon haar verhaal zo lang in de vergetelheid raken? Hoe exemplarisch is haar verzwegen geschiedenis? Hoe zwaar heeft haar dubbele loyaliteit gewogen in haar dilemma's en keuzes? Welke lessen voor het heden kunnen we trekken uit het leven van deze vergeten verzetsstrijdster? Met verschillende deskundige sprekers, spoken word artiest, live illustrator en muziek.

## 4. POP-UP EXPO

Aan de hand van unieke foto's, documenten en beelden uit de archieven van onder meer de familie Bokma, het NIOD en Migrantentelevisie werd Luciana's verzetsverhaal in beeld gebracht in een pop-up expositie bij het Italiaans Cultureel Instituut te Amsterdam. Deze expositie komt ook online op de platforms van 1001 Italianen.



## 5. GASTCOLLEGES

Gastcolleges bij Universiteit Leiden en excursie naar de bibliotheek *Pacifico Marchesini* (Italiaanse ambassade Den Haag). Marchesini is de enige Italiaan in Nederland die een Yad Vashem onderscheiding kreeg.

## 6. PUBLICATIE

Een essay over Luciana zal in juni 2025 verschijnen.

## En verder...

In het kader van de 4 mei herdenking in Haarlem hield Noemi Prent (achterkleindochter van Luciana) een **toespraak** in de Sint Bavokerk over haar overgrootmoeder Luciana Bokma-Rescia.

### Overige activiteiten

Culturissima leverde bijdragen aan debatten en conferenties en verzorgde lezingen en gastcolleges.

Op 16 mei hield Daniela Tasca een presentatie over de Italiaanse arbeidersesperantist (en verzetsstrijder) in Nederland Angelo Agosti bij [Een avond over het Esperanto in Italië en Nederland](#): *Esperanto tra Italia e Paesi Bassi – Esperanto inter Italio kaj Nederlando*.

Op 24 mei modereerde Daniela Tasca het einddebat van de [internationale conferentie over femicide](#), georganiseerd door de vakgroep Italië studies van de Universiteit van Leiden en het ministerie van Buitenlandse Zaken

Tijdens de door SMEG georganiseerde [week van de Italiaanse keuken in de wereld](#) hield Daniela Tasca op 22 november een presentatie over de waarde van het eten bij Italiaanse migranten en expats. *In food we trust!*



25 November: lezing door Daniela Tasca: *La Dolce Invasione, 100 jaar Italiaans ijs in Nederland* - Italiaanse Tafel bij Sociëteit De Witte in Den Haag.

Vanwege haar betrokkenheid bij het project *1001 Italianen* is Daniela Tasca gevraagd om een semester als gastdocente (zwangerschapsverlof) aan de Universiteit Leiden te doceren voor de BA **Italiaanse taal en cultuur**. Zij heeft colleges gegeven in Italiaanse Letterkunde en Italiaanse cultuurkunde.

## Media

Project *VERBORGEN VERZET* in de pers:

- [VPRO gids | Luciana: Italiaanse overgrootmoeder blijkt verzetsheldin te zijn](#)
- [NPO Radio 1 | Verzet nog te veel 'een mannengeschiedenis': een ode aan Luciana de verzetsvrouw](#)
- [NPO Radio 1 | Uitzending WNL In de kantine - Daniela Tasca live in de studio op 4 mei 2024](#)
- [LINDA | Noémi ontdekte verzetswerk overgrootmoeder tijdens WO II: 'Het is een echte mannengeschiedenis'](#)
- [Radio Haarlem105 | Noémi's overgrootmoeder bleek een verzetsheldin en is nu te zien in het Noord-Hollands Archief.](#)
- Gooi- en Eemlander | Italiaanse verzetsheldin (26 april 2024)
- [Italië Podcast | Cultuurtip:](#)

## Financiering en sponsoring

De activiteiten van stichting Culturissima werden mede mogelijk gemaakt door subsidie en van het [Vfonds](#), het [Italiaans Cultureel Instituut](#) en [het Noord-Hollands Archief](#).



## Medewerkers en bestuur

De activiteiten van stichting Culturissima worden opgezet en uitgevoerd door Daniela Tasca (artistiek coördinator). In het project *Verborgen Verzet* werkte Daniela Tasca samen met journaliste Noémi Prent.

Het driekoppig bestuur bestaat uit Dasja Koot (voorzitter), Ariane Vervoorn (penningmeester) en Giovanni Massaro (secretaris). Ad van Dam stond bestuur en medewerkers als onbezoldigd adviseur terzijde.

## Met dank aan

Sylvana van den Braak, Elise Zwart, Pepijn Buitenhuis, Remy van den Brand, Carla Regina, Erik Somers (NIOD), Yvonne Scholten, Agnes Cremers (Van Gisteren), Mark Bergsma (Van Gisteren), Jip Rigter, Frans Damman (H401), Giulia Cartini, Rianne Oosterom, Amara van der Elst, Danni Hoedemakers, Trio Katapult, Paola Cordone, Mart van de Wiel, Matteo Cellotto, Antonio Di Maggio (CasaDiMaggio), Alessandra Maselli, Gino Scipione.

Bijzonder dank aan de familie van Luciana: Luisa Bokma, Marieke Prent, Sienie van Straaten, Juno Prent.